

ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛІВ-СЛОВЕСНИКІВ ДО ФОРМУВАННЯ В УЧНІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Стаття містить відомості про особливості роботи вчителя-гуманітарія з дітьми щодо формування в них підприємницької компетентності, про доцільність проведення уроків з підприємницьким тлом.

Завдання сучасного вчителя полягає в тому, щоб під час своєї професійної діяльності він був здатен подавати школярам не лише певну суму знань з предмета, розвивати відповідні до знань уміння й навички, а й формувати їх як конкурентоспроможну особистість, яка здатна застосовувати здобуте на заняттях у будь-якій сфері суспільного життя. Педагог має також готувати молодь до активного життя в суспільстві, до здійснення діяльності в нових ринкових умовах. У зв'язку з цим, актуальності набуває формування підприємницької компетентності в учнів, що в подальшому сприятиме підвищенню їхньої конкурентоспроможності на ринку праці.

Для того щоб процес формування підприємницької компетентності учнів був якісним і ефективним, треба, щоб самі вчителі мали високий рівень професійних і економічних знань, вчолоділи новими знаннями, здійснювали особистісно-професійний саморозвиток, пов'язаний із новим способом мислення. Тому варто достатньої уваги приділяти підготовці вчителів щодо набуття ними вищевказаної компетентності, а також розвиткові в них уміння передавати набутий досвід своїм вихованцям. Таку роботу доречно проводити в післядипломній освіті педагогів, де вони мають можливість отримати все необхідне для подальшої діяльності в окресленому напрямі.

Особливої уваги потребує робота з учителями гуманітарних дисциплін, оскільки підприємницьку компетентність, на перший погляд, складно формувати в дітей на таких уроках. Насправді це не так. Хоч основною діяльністю вчителів-гуманітаріїв на уроках не є акцентування уваги на розвиткові підприємливості учнів, така компетентність розвивається. У зв'язку з цим, педагог має вміти грамотно побудувати навчальний процес для розвитку усіх ключових компетентностей школярів, зокрема і підприємницької.

Компетентнісний підхід став об'єктом дослідження таких науковців: Н. Бібік, Л. Ващенко, С. Гончаренко, І. Єрмаков, І. Зимня, І. Зязюн, О. Локшина, О. Овчарук, Л. Паращенко, О. Пометун, О. Савченко, А. Хуторський та ін. Про підприємницьку компетентність та важливість її розвитку писали Ю. Білова, З. Варналій, Л. Ніколаєва, О. Проценко, О. Старцев, В. Сизоненко, З. Філончук, Р. Шиян та ін.

Мета статті – окреслення важливості підготовки педагогів гуманітарних дисциплін до роботи з дітьми щодо формування

* © Гончаренко Л. А.

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

в них підприємницької компетентності, ознайомлення вчителів з особливостями такої роботи.

Підприємницька компетентність входить до ключових компетентностей, що містяться в загальноєвропейських рекомендаціях. Вона базується на формуванні в особистості рис підприємливості, що означає здатність людини втілювати ідеї в життя [2]. Разом з тим, підприємливість охоплює творчість, інноваційність, здатність йти на ризик, а також уміння планувати заходи та здійснювати їх для досягнення поставлених цілей.

Розвиток такої компетентності дає можливість використовувати набутий досвід як в особистому житті, так і в суспільному, зокрема грамотно використовувати шанси, приймати рішення і відповідати за результат, усвідомлювати важливість моральних цінностей і дотримуватися їх.

Підприємницька компетентність – це сукупність особистих і ділових якостей, навичок, знань, певної моделі поведінки, володіння якими допомагає успішно вирішувати різні завдання і досягати високих результатів діяльності.

Відповідно до Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти [1] підприємницька компетентність є однією з ключових компетентностей і передбачає реалізацію здатності учнів:

- співвідносити власні економічні інтереси й потреби з наявними ресурсами, інтересами і потребами інших людей та суспільства;
- організовувати власну трудову та підприємницьку діяльність та працю колективу, орієнтуватися в нормах і етиці трудових відносин;
- аналізувати й оцінювати власні професійні можливості, здібності й співвідносити їх з потребами ринку праці;
- складати, здійснювати й оцінювати плани підприємницької діяльності та особисті бізнес-проекти;
- презентувати та поширювати інформацію про результати власної економічної діяльності та діяльності колективу.

У сучасних умовах учителі гуманітарних дисциплін мають усвідомити важливість формування у своїх вихованців підприємницької компетентності, адже це надає можливість дітям бути успішними, кмітливими, творчо мислити, набути комунікативних навичок для подальшого професійного зростання, а також відчувати впевненість у майбутньому.

Предмети гуманітарного циклу надають учителям можливість формувати вищевказану компетентність через зміст, форми і види діяльності. Так, на уроках української літератури доречно зосереджувати увагу школярів на змісті творів, що мають підприємницьке тло, розглядати й аналізувати вчинки героїв, через які розкривається моральний аспект підприємливості, лідерські якості, уміння аналізувати, приймати відповідальні рішення тощо.

Звичайно, підприємницьку складову не завжди можна

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

знайти у змісті творів, що вивчаються на уроках літератури, а також під час викладання тем з української мови і тому учитель може зіткнутися з певними труднощами, але ці труднощі не повинні лякати педагога, оскільки можна організувати навчання таким чином, щоб учні під час занять стали впевненішими, більш комунікабельними, творчими, відповідальними, активними, уміли приймати грамотні рішення.

Тому для розвитку підприємницьких якостей у школярів найкраще використовувати інтерактивні методи такі як «мозковий штурм», «асоціативний куш», дискусія, обговорення в групах, проектні технології, критерійний покер тощо. Застосування цих та інших методів під час навчального процесу, насамперед, створює сприятливі психологічні умови, що впливають на якість здобутих знань, розвинутих умінь, прояв особистісних якостей. Разом із цим, такі методи надають можливості учителю-словеснику збудити в дітей внутрішні мотиви, бо серед учнів класу можуть бути майбутні бізнесмени, підприємці. А взаємодія між учасниками навчального процесу спонукає їх до морально-етичного ставлення до підприємництва і підприємницьких цінностей: свободи вибору, самореалізації, ощадливості, толерантності, чесності, що на всіх етапах життєдіяльності визначатиме міжособистісні відносини, а також ставлення до природи.

Саме на уроках української мови для формування підприємницької компетентності школярів доречно використовувати інтерактивні методи, бо зміст цього предмета не насичений темами, безпосередньо пов'язаними з підприємливістю. Відповідно до зазначеного, взаємодія між суб'єктами навчального процесу сприятиме формуванню в учнів підприємницьких умінь, якостей та цінностей, що буде корисним дітям у подальшому визначенні професійної діяльності, а також у здійсненні майбутніх професійних дій.

Разом з тим, педагоги на своїх уроках можуть використовувати різні завдання, наприклад, створити рекламу якогось товару, написати резюме і заяву на влаштування на роботу. Діяльність учнів щодо складання резюме особливо важлива, адже за його даними роботодавець буде обирати конкурентоспроможного фахівця, а неправильно заповнене резюме може позбавити майбутнього спеціаліста шансу отримати престижну роботу.

Також уроки української мови дозволяють використовувати різні технології щодо розвитку в дітей творчих, аналітичних здібностей, комунікативних умінь, ораторських здібностей, уміння співпрацювати з іншими тощо. Зокрема, на уроках зв'язного мовлення варто використовувати техніки «мозкового штурму», роботи в групі, парі, презентації, бо вони дають можливість виявляти мовленнєву культуру кожного учня, його загальний інтелектуальний рівень та вміння дотримуватись основних правил спілкування.

Отже, використання на уроках української мови і літератури інтерактивних методів надає можливості педагогу сформувати в учнів підприємницькі вміння не лише вивчаючи теми, що мають підприємницьке тло, а й під час занять, де змістова складова не стосується підприємливості, бо такі методи спрямовані на розвиток знань, умінь, навичок, цінностей, особистісних якостей.

Таким чином, учителі-словесники, проводячи роботу з дітьми щодо формування підприємницької компетентності, мають бути свідомими того, що така діяльність має базуватися на інтерактивності навчання, використанні змісту навчального предмета, залученні учнів до самостійної роботи, що сприятиме усвідомленню власної відповідальності за якість зробленого і подальшого використання набутого досвіду.

Література:

1. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011>.
2. Назаренко Г. А. Формування підприємницької компетентності учнів загальноосвітніх навчальних закладів у відповідності до вимог нових державних стандартів: [метод. посібник] / Г. А. Назаренко. – Черкаси : ЧОІПОПП, 2014. – 68 с.

Задніпрний Г. О.*

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДОГО ВЧИТЕЛЯ

Стаття містить інформацію про роботу з молодими педагогами в Білозерському районі Херсонської області.

Як відомо, після закінчення вищого навчального закладу молоді педагоги нерідко відчують певні труднощі щодо організації навчально-виховного процесу в школі. Вони потребують уваги й підтримки з боку старших колег і особливо адміністрації навчального закладу.

На основі аналізу стану справ у школах Білозерського району Херсонської області організовано плідну роботу шкільних та районних шкіл молодих спеціалістів, а також наставництво, складені чіткі плани дій, постійно здійснюється моніторинг становлення молодих учителів.

Відомо, що за сучасних умов ринкових стосунків виникає нагальна потреба в нових добре підготовлених фахівцях, які не лише мають вищу освіту, але й на високому рівні володіють економічними знаннями, менеджментом, інформатикою, психологією, мають високий рівень загальної культури, є справжніми патріотами з усвідомленням національної гідності, крім цього постійно вчаться, підвищуючи професійний рівень і кваліфікацію. А головне, уміють передати набуті знання дітям, швидко

* **Задніпрний Г. О.**